

та дискримінації відбуваючих покарання у місцях позбавлення волі ВІЛ-інфікованих людей одним з головніших є позитивна сегрегація. Це означає переведення ВІЛ-інфікованих засуджених до спеціально створених спеціалізованих тюрем та колоній з умовами, відповідними природі захворювання.

Результати дослідження також свідчать, що найбільш важливим комплементарним заходом є спеціалізована підготовка та перепідготовка соціальних працівників та вихователів пеніцитарних закладів — тих, хто вже залучені або будуть в недалекій перспективі залучатися до обслуговування людей з ВІЛ-інфекцією та нагляду за ними.

ГРУПОВА ПСИХОЛОГІЧНА РОБОТА В ПІДГОТОВЦІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

О. Лисенко (Школа соціальної роботи НаУКМА)

Одним з важливих компонентів професійних вмінь соціального працівника є вміння надавати психологічну допомогу і моральну підтримку людині, яка опинилася в скрутній життєвій ситуації. Це потребує від фахівця розвиненої здібності тонко розуміти і відчувати іншу людину, її стан, мотиви її поведінки. Для набуття таких навичок недостатньо тільки теоретичного опанування психологічних дисциплін. Дуже важливим є переживання власного досвіду глибокого психологічного контакту як зі своїм внутрішнім світом, так і з іншими людьми. Ситуація, яка сприяє набуттю такого досвіду, може бути створена саме в груповій психологічній роботі.

Групи соціально-психологічної допомоги, психокорекції і психотерапії, в яких людина одержує допомогу завдяки перебуванню в групі, ведуть свою історію з початку ХХ століття. Групова допомога також активно використовується в соціальній роботі: групи самопомоги, самокеровані групи та ін. Підґрунтям такої роботи є природна потреба людини в соціальних контактах, прийнятті і розумінні з боку інших людей.

Ефектом групової роботи є, як правило, більш адаптивна поведінка людини, краще розуміння себе та інших, суб'єктивне відчуття полегшення життя, покращення та стабілізація емоційного стану. Це досягається завдяки таким психотерапевтичним факторам, що створюються у групі, як взаєморозкриття, довіра, співчуття, ідентифікація, мож-

ливість вільного вираження емоцій та почуттів, зворотний зв'язок з іншими учасниками групи.

У програмі підготовки слухачів магістеріуму Школи соціальної роботи протягом двох років використовувалась така форма групової роботи, як "Марафон". Ця група працює разом 36 годин. Робота групи неструктурована, тобто базується на психодинамічному підході, що дозволяє проявитися груповій динаміці у повному її обсязі: від стадії тривоги, через спроби саморозкриття, обміну емоціями, надання та одержання підтримки до довіри, конфронтації, розподілу ролей, прийняття одним одного, створення цілісності.

Ось як виражає свої переживання групової динаміки одна з учасниць групи: 1) "Спочатку я відчула страх, складалося враження, що за нами хтось спостерігає"; 2) "Я відчула бажання спілкуватися з групою, але й боязнь, що всі дізнаються, яка я є насправді"; 3) Мої (попередні) образи (учасників групи) почали розпадатися як карткові будиночки від вітру"; 4) "Я ніколи не вірила, що зможу у присутності 11 чоловік розповідати про свої проблеми. Але я не тільки говорила про це, я мала бажання про це говорити, бажання відкритися перед людьми"; 5) "Я прийняла кожного як неминучість, як факт", 6) "Група пройшла процес формування, як форматується дискета: 5 %, 10 %, 20 %, 30 %. Це відображає формування рівня згуртованості, прийняття одним одного та об'єднання в цілісний організм — із своєю ієрархією, своєю структурою, своїм життям".

В результаті групової роботи, як пише ця учасниця, "я позбулася застарілого комплексу і набула групу, колектив однодумців".

Програма курсу "Групова психологічна робота" передбачає також вивчення науково-методичних основ різних напрямків проведення психокорекційних груп, рефлексію власного досвіду, написання та захист реферату, обмін набутим досвідом. Це дозволяє усвідомити і закріпити набутий досвід, щоб використовувати його у своїй подальшій професійній роботі.